Dana-Luminița Teleoacă

MORFOSINTAXA TEXTULUI BIBLIC ACTUAL: *EVANGHELIA DUPĂ MATEI*

1. PRECIZĂRI PRELIMINARE

Lucrarea de față se înscrie în linia preocupărilor noastre consacrate studiului limbii textelor bisericeşti actuale[1], propunându-şi prezentarea în paralel a trei versiuni biblice: *Biblia sau Sfânta Scriptură,* 1988 (BO)[2], *Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament,*1980 (BI, biblie tipărită la Ierusalim[3]), respectiv *Biblia sau Sfânta Scriptură. Vechiul şi Noul Testament,* 1990 (BP)[4].

La fel ca şi în cazul unor studii anterioare[5], catalogarea unui fapt de limbă drept 'arhaic' s-a realizat prin luarea ca punct de reper a nivelului cult, literar al românei actuale. Dacă o anumită formă se utilizează astăzi în limba populară sau regională, aceasta a fost luată în considerație, în sensul că a fost inclusă în inventarul particularităților definitorii pentru limba textului bisericesc, nivelul nostru de referință nefiind limba populară sau regională, ci româna literară. De

[1] A se vedea Dana-Luminița Teleoacă, *Limbajul bisericesc actual între tradiție şi inovație*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2008; id., *Aspecte morfosintactice în textul catihetic actual,* în Lucrările celui de al doilea Simpozion Internațional de Lingvistică, Bucureşti [28–29 noiembrie 2008], 2009, 489–501; id., *Discursul religios catihetic, o abordare din perspectiva teoriei comunicării*, în Lucrările celui de al doilea Simpozion Internațional de Lingvistică, Bucureşti [20–21 noiembrie 2009], 2010, 171–179; id., *Observații asupra vocabularului a două texte contemporane de rugăciune*, comunicare la cel de-al patrulea Simpozion Internațional de Lingvistică, Bucureşti, 5–6 noiembrie 2010; id., *Arhaic şi popular în textul actual al rugăciunii*, comunicare la cel de-al 10-lea Colocviu Internațional al Catedrei de Limba română (*Limba română: ipostaze ale variației lingvistice*), Bucureşti, 3−4 decembrie 2010.

[2] Versiune care reproduce de fapt ediția din 1982.

[3] Deşi lipsită de orice indicație de validare din partea unei autorități ortodoxe (tipicul „tipărit/ă cu bincuvântarea" urmat de numele unui arhiereu şi de menționarea demnităților lui) şi prezentând indiciile editării de către o societate protestantă, *Biblia* de la Ierusalim promovează un cod relevant pentru o puternică tendință de înscriere în tradiția literaturii ortodoxe de limbă română, prin predilecția vădită pentru arhaism. Însă, propensiunea pentru arhaic este împinsă, din păcate, într-o serie de situații lingvistice, până dincolo de caracteristicile autentice ale vechiului scris bisericesc românesc. Tocmai această deliberată opțiune pentru arhaism ne-a determinat să includem în comparație acest text, ca o modalitate de delimitare între diverse trepte de tradiționalism lingvistic.

[4] Ediția din 1990 reprezintă o nouă ediție revizuită care a folosit ca text traducerea D. Cornilescu din anul 1921, inclusiv traducerea după original din anul 1932; s-au folosit de asemenea *Noul Testament* şi *Psalmii,* traducerea G. Cornilescu, T. Popescu şi E. Constantinescu, tipărită în anul 1949 (cf. *Notă*). Scopul acestei revizii a fost acela de a apropia cât mai mult traducerea existentă de „manuscrisele originale", „într-o formă corectă şi adaptată evoluției limbii române moderne [*s.n.*, *D.-L.T.*]" (cf. *ibid.*).

[5] A se vedea, de exemplu, Teleoacă 2009; id., 2010b.

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

asemenea, au constituit obiectul nostru de studiu şi o serie de fenomene lingvistice care, fără a fi definite drept 'arhaice', 'populare' sau 'regionale', reprezintă particularități absente din varianta laică a românei literare actuale, varianta laică, constituindu-se deci în „mărci lingvistice" relevante pentru identitatea textului bisericesc[6].

Textul neotestamentar ales spre investigație, *Evanghelia după Matei,* a fost fixat în forma sa actuală pentru o comunitate creştină iudaică din Palestina, probabil după distrugerea Ierusalimului (anul 70 d.Hr.). Construit ca un *manual didactic*[7], textul cuprinde 28 de capitole şi se împarte în trei mari părți: partea I (capit. 1–4, 11) descrie evenimentele dinaintea activității publice a lui Hristos (genealogia lui Iisus, naşterea Sa, unele fapte în legătura cu ea, Botezul şi ispitirea în pustiu); partea a II-a (capit. 5–10, 12 – 18), în care se descrie activitatea publică a Mântuitorului în Galileea şi partea a III-a (capit. 19–28), care prezintă activitatea lui Iisus în drum spre Ierusalim, intrarea solemnă în cetatea sfântă, patimile, moartea şi învierea Sa. Evanghelistul Matei nu expune – aşa cum a putut rezulta şi din structurarea pe capitole menționată mai sus – viața şi faptele Mântuitorului în mod cronologic, ci le grupează în pericope compacte după analogiile dintre ele. Fiecare secțiune include o parte *narativă* urmată de un *discurs interpretativ.* Se pare că această evanghelie nu a fost cunoscută decât în limba greacă, deşi o veche tradiție îi atribuie o primă formă în limba aramaică. Se consideră în general că *Evanghelia după Matei* dezvoltă şi adaptează *Evanghelia lui Marcu,* sprijinindu-se pe o importantă culegere de cuvinte rostite de Hristos (utilizată, de asemenea, de Luca), dar şi pe alte surse, orale sau scrise, care îi sunt proprii.

2. MORFOLOGIE[8]

2.1. Substantivul

Forme arhaice de gen (feminin pentru neutru): *roadă*[9]*/rod:* „Faceți, deci, *roadă* vrednică de pocăință" (BO, BP 3:8) // BI: pl. *roade*; „orice pom care nu face *roadă* bună va fi tăiat şi aruncat în foc" (BI 3:10; cf. şi BI, BO); *pustie* (formă etimologică, cf. sl. *pustinja,* conservată astăzi popular, cf. DLR 1984)*/pustiu:* „În zilele acelea, a venit Ioan Botezătorul şi propovăduia în *pustia* Iudeii" (BO, BI 3:1; cf. şi BP); **forme arhaice de plural**[10]: *greşeale/greşeli*: „Că de veți ierta oamenilor

[6] În literatura religioasă (inclusiv cea actuală) se constată o tendință de creare a unui cod specific, în care nu regăsim neapărat fenomene propriu-zis arhaice (arhaico-populare), dar care, în mod evident, reprezintă rezultatul unei intenții arhaizante.

[7] Textul mai este cunoscut şi ca *Evanghelia cuvântărilor*, evanghelistul punând accent pe învățăturile Mântuitorului, care se desprind din cuvântările Sale (www.crestinortodox.ro/diverse/evanghe).

[8] În abordarea noastră, o serie de aspecte morfosintactice vor figura la partea de vorbire pentru care discutăm un aspect lingvistic sau altul (de exemplu, cazul la **Substantiv**, Regimul sintactic verbal la **Verb** etc.).

[9] Formă care începuse să dispară în perioada 1640–1780 (ILRLV 1997:147).

[10] Plurale arhaice reintegrate morfologic în limba literară actuală.

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

greşealele lor...” (BO 6:14) // BP, BI: *greşeli; boale*[11]*/boli:* „şi a purtat *boalele* noastre” (BI 8:17) // BO, BP: *bolile; colibi/colibe:* „Doamne, [...], dacă vrei, am să fac aici trei *colibi*” (BI 17:4) // BO, BP: *colibe; ciumi/ciume:* „...vor fi cutremure de pământ, foamete şi *ciumi*” (BI 24:7) // BO: sg. *ciumă*[12]; **alte arhaisme morfologice**: *potrivnic*[13], subst. (arh.) „adversar”: „Pune-te de acord de îndată cu *potrivnicul* tău, cât timp eşti cu el pe drum…” (BP 5:25); **utilizarea articulată (enclitic) a unor substantive precedate de prepoziţii, dar care nu prezintă nicio determinare** (în general, nume de divinităţi şi reprezentanţi ai acesteia pe pământ, dar nu exclusiv[14]): „...căci aşa este scris *de proorocul*” (BO 2:5; cf. şi BI, BP); „După ce au ascultat *pe împăratul*” (BI 2:9); „Atunci Iisus a fost dus *de Duhul* în pustiu ca să fie ispitit *de către diavolul*” (BO 4:1; cf. şi BP, BI); „Dar viticultorii, când au văzut *pe fiul,* au zis între ei:…” (BP 21:38; cf. şi BI, BO); „Şi de se va auzi aceasta *la dregătorul,* noi îl vom îndupleca” (BO 28:14)[15]; **utilizarea substantivului fără articol proclitic** (în poziţia OD): „Ea va naşte *Fiu*...” (BO 1:21) // BP, BI: *un Fiu*; „Şi iată *glas* din ceruri zicând:...” (BO 3:17) // BP, BI: *un glas*; „Cine va lăsa pe femeia sa, să-i dea *carte de despărţire*” (BO 5:31) // BI: *o carte de despărţire*; BP: *o scrisoare de despărţire*; „Şi nimeni nu putea să-I răspundă *cuvânt* (BO 22:46) // BP, BI: *un cuvânt;* **utilizarea substantivului fără articol hotărât enclitic**: „Nu poate *pom* bun să facă roade rele, nici *pom* rău să facă roade bune” (BO 7:18)[16] // BP, BI: *pomul*; **dativul posesiv** într-o structură arhaică-populară (în asociere cu vb. *a avea*): „Acela [= Isus Hristos, *n.n.*, *D.-L.T.*] *Îşi* are lopata în mână” (BP, BI 3:12); **dativul adnominal**: „… darul pe care l-a rânduit Moise, spre *mărturie* ***lor***” (BO 8:4) // BP, BI: „ca *mărturie* ***pentru ei***”; „Şezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi *aşternut* ***picioarelor*** Tale” (BO 22:44) // BP: „… până voi pune pe vrăjmaşii Tăi *sub picioarele* Tale?”; BI: „…până voi pune pe vrăjmaşii Tăi *supt picioarele* Tale?”; **forme arhaice/arhaico-populare de vocativ**: *făţarnice:* „*Făţarnice*, scoate întâi bârna din ochiul tău...” (BO 7:5) // BP, BI: *făţarnicule; satano* (vocativ *satană* < sl. *satana*): „Piei, *satano!*” (BO 4:10; cf. şi BI) // BP: *Satan* (fr. *satan*); „Mergi înapoia Mea, *satano!* Sminteală Îmi eşti!” (BO 16:23; cf. şi BI) // BP: *Satan*; **structuri genitivale arhaizante** (genitiv cu valoare locativă): „Luaţi seama la *crinii câmpului* cum cresc…” (BO 6:28) // BP, BI: „*crinii de pe câmp*”; „*Betleemul Iudeii*” (BO 2:1) // BP, BI: „Betleemul *din*

[11] Formă conservată în limba populară (cf. *Mă bagi în* ***boale***).

[12] În BP este utilizat neol. *epidemie.*

[13] În româna literară actuală, utilizat ca adjectiv (cf. *situaţie ~, destin ~* etc.).

[14] Este vorba şi de termeni laici desemnând personaje bine individualizate în contextul biblic respectiv. Situaţia a fost semnalată de noi şi pentru textul rugăciunii: *pe vameşul, (ca) pe tâlharul* etc. (cf. Teleoacă 2010b).

[15] În celelalte două versiuni mesajul este structurat altfel: „Şi dacă va ajunge aceasta la urechile dregătorului…” (BI 28:14); „Şi dacă va ajunge lucrul acesta la urechile guvernatorului…” (BP 28:14).

[16] Nearticularea poate constitui aici un argument al vechimii construcţiei respective (cf. GA 2005 (II):322–323, care admite această explicaţie pentru utilizarea nearticulată a unor nume prezente în unităţi paremiologice, dar şi în alte tipuri de creaţii folclorice).

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

Iudeea... ”; structuri arhaice cu acuzativ locativ (al proveniență) (identificarea unei persoane prin referire la spațiul geografic în care aceasta se situează): „…L-au dus şi L-au predat guvernatorului *Pilat din Pont*” (BP 27:2; cf. şi BI) // BO: *Ponțiu Pilat;* **forme arhaice-etimologice de G–D**: *Paştelor* (= G–D (pl.) *Paşte* < lat. (pl.) *Paschae*) – pentru *Paştilor* (sau *Paştelui*): „La fiecare praznic al *Paştelor,* dregătorul avea obicei să sloboadă norodului un întemnițat” (BI 27:15) // BP, BO: *Paştilor*; **nume proprii geografice articulate proclitic la G–D,** la fel ca numele de persoană (masculine): „pământul *lui Israel*” (BO 2:20); „țara *lui Israel*” (BP, BI); „… cetățile *lui Israel*” (BO 10:23; cf. şi BI, BP); **morfemul de Ac. *pe*** apare şi cu alte substantive decât cele care desemnează strict un nume de persoană[17]: „… învățând (Isus, *n.n.*, *D.-L.T.*) ***pe*** *popor* în sinagogile lor…” (BP 9:35); „… învățând ***pe*** *norod*...” (BI) // BO: „… propovăduind Evanghelia împărăției şi vindecând toată boala şi toată neputința în popor”; „El va mântui ***pe*** *poporul* Său...” (BP 1:21; cf. şi BI) // BO: „El va mântui *poporul* Său...” ş.a.

2.2. Adjectivul

2.2.1. Adjectivul calificativ

Superlativul cu *prea-*: „Acesta este Fiul Meu *prea iubit* în care Îmi găsesc plăcerea Mea” (BI 17:5; cf. şi BP, cu ortografierea *preaiubit*) // BO: „Acesta este Fiul Meu *Cel iubit* în care am binevoit”.

2.2.2. Adjectivul pronominal

Adjectivul nehotărât *tot* „orice”: „*tot* pomul care nu face roadă bună se taie şi se aruncă în foc” (BO 3:10) // BI, BP: „*orice* pom care...”; „Şi a străbătut Iisus toată Galileea, [...], tămăduind *toată* boala şi *toată* neputința în popor” (BO 4:23) // BP, BI: *orice*; „… mormintele cele văruite care pe din afară [sic!] se arată frumoase, înăuntru însă sunt pline de oase de morți şi de *toată* necurăția” (BO 23:27) // BP, BI: *orice fel de*;

Adjectivul posesiv: exprimarea redundantă a posesiei[18]: „Dacă iertați oamenilor greşelile lor, şi Tatăl vostru cel ceresc *vă* va ierta *greşelile* ***voastre***” (BI, BP 6:14); „Acesta este Fiul Meu prea iubit în care *Îmi găsesc plăcerea* ***Mea***” (BI 17:5)[19]; tipare arhaice cu adjectiv posesiv, utilizat în locul unui clitic – dativ

[17] În textele traduse, apariția lui *p(r)e* înaintea acuzativului cu funcție de obiect direct exprimat printr-un nume de lucru, ar reprezenta o dovadă a nesiguranței şi a dezorientării traducătorului în folosirea acestei prepoziții-morfem (Densusianu, HLR, II, 37, ap. *Sintaxa* 2007:121–122).

[18] Structura respectivă este percepută drept emfatică de un vorbitor al românei actuale; în textul bisericesc însă, la fel ca în limba veche, construcția cu posesiv dublu exprimat (intern = adnominal şi extern = adverbal) reprezintă o structură gramaticală, iar nu una emfatică (Dindelegan 2009:181). Studiile de istorie a limbii române au evidențiat o atenuare a semnificației posesive a adjectivului pronominal posesiv în româna veche (v., de ex., Şovar 2010:161–162), aspect care ar fi făcut posibilă utilizarea în același context şi a cliticului, de altfel singurul „păstrat” de româna literară actuală în construcții care exprimă ideea de „proprietate inalienabilă” (cf. Vasilescu 2010:262).

[19] Cf. şi structurile pleonastice generate de coocurența pronumelui personal cu cel reflexiv: „Luna *nu-şi va mai da* lumina ***ei***” (BP, BI 24:29) // BO: „... luna nu va mai da lumina ei”.

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

posesiv (o similitudine, la nivelul etapei arhaice a limbii române, cu alte idiomuri romanice actuale): „… unge *capul **tău*** şi *faţa **ta*** o spală” (BO 6:17) // BP, BI: „*unge-**ţi*** capul şi *spală-**ţi*** faţa”; tipare populare-familiare (structura ‘substantiv – adjectiv posesiv’): „... şi a luat la el pe *nevastă-sa*...” (BI 1:24; cf. şi *ibid.,* 27:19).

2.3. Pronumele

Pronumele personal şi reflexiv[20]: **a.** exprimarea redundantă a pronumelui personal subiect[21]: „Doamne, bine este să fim *noi* aici” (BO 17:4) // BI, BP: „Doamne, este bine să fim aici”; „Atunci ostaşii dregătorului, *ducând **ei*** pe Iisus în pretoriu, au adunat în jurul Lui toată cohorta” (BO 27:27); **b.** exprimarea redundantă a pronumelui personal/reflexiv OD/OI: „Atunci s-au dus fariseii şi au ţinut sfat ca *să-L prindă **pe El*** în cuvânt” (BO 22:15) // BI: „…*să prindă pe Isus* cu vorba”; BP: „…*să-L prindă* prin cuvintele Lui”; „Deci, de *vă vor zice **vouă***: ‘Iată este în pustie’, să nu ieşiţi” (BO 24:26) // BI, BP: „Deci, dacă *vă vor zice*:...”; „Cine *se va înălţa **pe sine*** se va smeri; şi cine *se va smeri **pe sine*** se va înălţa” (BO 23:12) ş.a. Alte exemple sunt relevante pentru aşa-numitele „construcţii pronominale pleonastice[22]”. Astfel de construcţii apar izolat în *Biblia* de la Ierusalim [cf. „Caută de *te împacă-**te*** de grab [sic !] cu pârâşul tău…” (BI 5:25)], fiind relativ frecvente în româna veche, unde reluarea pleonastică a formei pronominale atone după verb contribuie, la fel ca şi chiasmul, la realizarea cadenţei, dar mai ales a echilibrului[23];

Pronumele semiindependent *cel* (apare frecvent în BO, la fel ca şi în alte texte bisericeşti[24]): „faptele voastre *cele* bune” (BO 5:16) // BP, BI: „faptele voastre drepte”; „Tatăl vostru *cel* ceresc” (BO, BI, BP 5:48); „Tatăl vostru *Cel* din ceruri” (BO 6:1) // BI, BP: „Tatăl vostru care este în ceruri”; „poarta *cea* strâmtă...” (BO, BP, BI 7:13); „oile *cele* pierdute ale casei lui Israel” (BO 10:6) // BP, BI: „oile pierdute” ş.a.

2.4. Verbul

2.4.1. Regimul sintactic

Regim prepoziţional distinct de cel din româna literară actuală: „Fericiţi cei ce flămânzesc şi *însetează **de*** dreptate” (BO 5:6) // BP, BI: *însetează/înseta*ţi

[20] Aspectele pe care le discutăm susţin ideea unei „dramatizări” în textul evanghelic (realizată şi prin numirea explicită a „personajelor” implicate în „naraţiune”) sau subliniază un adevăr apoftegmatic din perspectivă creştină.

[21] Gramaticile actuale descriptive şi normative consideră neexprimarea subiectului o opţiune nemarcată a uzului şi atrag atenţia asupra caracterului greşit, superfluu al exprimării subiectului prin pronume personal în alte situaţii decât cele de emfază sau de contrast discursiv (Vasilescu 2010:264).

[22] Cf. Istrate 1956:395–398.

[23] V. Chivu 2000:91.

[24] De exemplu, în textul catihetic (cf. Teleoacă 2009:491; Teleoacă 2010a:176) şi în cel al rugăciunii (cf. Teleoacă 2010b), unde, la fel ca şi în textul biblic, aceste structuri au relevanţă gramaticală, caracterul lor emfatic-individualizator putându-se susţine exclusiv din perspectiva românei literare actuale (GA 2005 (I):246). Ca şi în cazul construcţiilor cu exprimarea redundantă a posesiei, este vorba despre o „expresivitate involuntară”, expresivitate actualizată prin prisma românei literare actuale.

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

după; „...atunci cei ce vor fi în Iudeea *să fugă* ***la*** *munți*” (BI 24:16; cf. şi BP) // BO: „*să fugă în munți*”; „Voi toți *vă veți sminti* ***întru*** Mine[25]…” (BO 26:31) // BP, BI: „… toți *veți găsi* în Mine *pricină de poticnire*”; **regim dativ în locul celui prepozițional**[26]: „... ca s’o pună supt obroc, că o pun în sfeşnic, şi *luminează* ***tuturor*** celor din casă...” (BI 5:15; cf. şi BO, BP); „… *asemăna-se-va* ***bărbatului*** înțelept” (BO 7:24; cf. şi *ibid.,* 18:23) // BP, BI: *a* se *asemăna cu*; **regim prepozițional (iar nu dativ, ca în româna literară actuală)**: „... stăpânul viei *a zis* ***către***[27] îngrijitorul său:...” (BO 20:8; cf. şi *ibid.*, 25:8, 26:1) // BI, BP: *a zis* + D; „După ce a isprăvit *de dat învățături* ***la***[28] ***cei 12 ucenici*** ai Săi…” (BI 11:1) // BO, BP: *a da învățături* + D; **verbe tranzitive construite cu dativul**[29]: „... cercetați cu de-amănuntul despre Prunc şi, dacă Îl veți afla, *vestiți-****mi*** şi ***mie***...” (BO 2:8)[30]; „… şi Tatăl tău care vede în ascuns ***îți*** *va răsplăti* ***ție***” (BO, BI 6:4; cf. şi BP); „…şi atunci [Fiul Omului, *n.n.*, *D.-L.T.*] *va răsplăti* ***fiecăruia*** după faptele lui” (BP 16:27; cf. şi BO, BI); „Doamne, de câte ori va greşi față de mine fratele meu şi-***i*** *vei ierta* ***lui***?” (BO 18:21) // BP, BI: *a ierta* + Ac.; „... să-şi ia crucea şi *să-****mi*** *urmeze* ***Mie***” (BO 16:24; cf. şi *ibid.*, 19:28) // BP, BI: *a urma* + Ac.; „Te-am văzut flămând, [...] şi *nu* ***Ți****-am slujit*?” (BO, BP, BI 25:44); **verbe tranzitive utilizate prepozițional:** *a cerceta despre* „a se informa cu privire la”: „... *cercetați* cu de-amănuntul ***despre*** *Prunc* şi, dacă Îl veți afla, vestiți-mi şi mie...” (BO 2:8; cf. şi BP, BI); **verbe tranzitive utilizate reflexiv**[31] **şi prepozițional**: *a se atinge de ceva/cineva // a atinge ceva/pe cineva*: „Şi iată, o femeie care de doisprezece ani avea o hemoragie, a venit pe dinapoi şi *s-a atins de poala* hainei Lui” (BP 9:20; cf. şi BO, BI); **verbe tranzitive utilizate „absolut”**: „Iar, pe când mâncau, Iisus, luând pâine şi *binecuvântând,* a frânt…” (BO 26:26; cf. şi BI, BP); **verbe construite prepozițional (iar nu propozițional)**: *a se strădui după*/*a se strădui să*[32]: „Că ***după*** toate astea *se străduiesc* neamurile” (BO 6:32) // BP: „Pe toate acestea păgânii le caută” (cf. şi BI); *a*

[25] O utilizare tipic bisericească (cf. *a se sminti întru cineva* [de regulă, în Iisus] „a se îndoi de cineva, a se dezice, a renega pe cineva”), cu primele atestări în *Noul Testament de la Bălgrad*, 1648 (cf. Corpus electronic).

[26] Unele dintre aceste complemente indirecte sunt generate de verbe cu regim de dativ, ca în limba veche slavă (ILRLV 1997:174; v. şi Sala 1997:190, care vorbeşte în astfel de situații despre calcuri sintactice). Cf. şi *infra,* verbe tranzitive construite cu dativul.

[27] Structură sintactică regăsibilă astăzi în registrul dialectal (ardelenesc).

[28] Astăzi, în exprimarea familiară (/ literar: *a învăța pe cineva*).

[29] În româna veche complementul indirect cunoştea o frecvență mai mare şi o distribuție mai largă decât în limba actuală, această poziție sintactică putând fi generată şi de verbe care mai târziu cer acuzativul-complement direct (ILRLV 1997:152).

[30] În celelalte două versiuni: *a da de ştire.*

[31] Frecvența construcțiilor reflexive (în româna veche şi nu numai) a fost pusă de mulți specialişti (a se vedea, de ex., Bourciez 1946:268; Graur 1960:124; Rosetti 1968:366–367) pe seama influenței slave, în timp ce alții au făcut responsabil de acest aspect substratul, mai exact „baza psihică tracică şi dacică” (Ivănescu 1980: 229–230). Utilizarea reflexivă în locul celei active/pasive poate ilustra însă şi o tendință populară (Vendryes 1948:1–20; Avram 1992:249–260), identificată şi în alte limbi romanice (Sala 1997:175). V. şi *infra*, **pasivul reflexiv**, respectiv **verbe utilizate reflexiv dinamic**.

[32] Prepozițional, în varianta literară laică, cu prep. *pentru, spre* + infinitiv.

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

binevoi în cineva/a binevoi să[33]: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit ***în care*** *am binevoit*" (BO 17:5) // BI: „… în care *Îmi găsesc plăcerea* Mea"; BP: „… în care *Îmi găsesc desfătarea*".

2.4.2. Alte aspecte

Conjugarea: arhaisme morfologice: **a.** verbe care în limba literară actuală sunt de conj. I, în textul bisericesc sunt de conj. a IV-a, la fel ca în limba veche: *a curăți/a curăța:* „Pentru că voi *curățiți* partea de afară a paharului şi a blidului..." (BI 23:25; cf. şi BP) // BO: *curățați*; **b.** forme arhaice etimologice de conj. a II-a: *a ținea* (lat. *tenēre*)/*a ține:* „... sau *va ținea* la unul şi va nesocoti pe celalt" (BI 6:24) // BP, BO: *a ține; a rămânea* (lat. *remanēre*)/*a rămâne:* „Adevărat vă spun că *nu va rămânea* aici piatră, pe piatră, care să nu fie dărâmată" (BI 24:2) // BO, BP: *a rămâne;* **timpul**: viitorul cu conjunctivul (construcție arhaică), la diateza activă, dar şi în structuri mai complexe (pasive)[34]: „... cine v-a arătat să fugiți de mânia ce *va să fie*?" (BO 1990 3:7) // BP: „mânia *care vine*?"; BI: „mânia *viitoare*"; „Căci Fiul Omului *va să vină* întru slava Tatălui Său, cu îngerii Săi" (BO 16:27) // BP: „*va veni*"; BI: „*are să vină*"; „... Fiul Omului *va să fie dat* în mâinile oamenilor" (BO 17:22) // BP, BI: „*trebuie să fie dat*"; viitorul popular cu auxiliarul *a avea*: „Irod *are să caute* Pruncul ca să-l ucidă" (BO, BI 2:13) // BP: „... *va căuta*.."; forme slabe de indicativ prezent[35]: „… morții *învia*ză şi săracilor li se binevesteşte" (BO 11:5; cf. şi BI) // BP: „morții *sunt înviați*"; **diateza:** reflexivul cu valoare pasivă (pasivul reflexiv, structură care poate reprezenta un calc după aoristul grecesc[36]): „Iar *botezânde-se* Isus..." (BO 3:16) // BI: „*De îndată ce a fost botezat*...", BP: „Şi Isus, *fiind botezat*..."; „Fericiți cei milostivi, că aceia *se vor milui*" (BO 5:7) // BP: „...căci ei *vor găsi milă*"; BI: „... căci ei *vor avea parte de milă*"; verbe utilizate reflexiv dinamic: *a se coborî (pogorî)/a coborî*: „Duhul lui Dumnezeu s-a văzut *pogorându-se* ca un porumbel" (BO 3:16; cf. şi BI, BP, varianta *a se coborî*); „Şi *coborându-Se* El din munte…" (BO 8:1; cf. şi BI, BP); „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, *coboară-Te* de pe cruce!" (BO 27:40; cf. şi BP; BI: *a se pogorî*); *a se sui/a sui:* „*S-a suit* în munte" (BO 5:1; cf. şi BP, BI); **modul**: forme flexionare regionale de indicativ prezent: *bl**e**stemă* – regional (Muntenia) pentru *blesteamă*; este o formă rezultată, probabil, din *blastemă,* prin asimilare vocalică regresivă: „… binecuvintați pe cei ce vă *blestemă*..." (BO, BP 5:44); forme pseudoarhaice de indicativ prezent: *blastamă/blesteamă* (în realitate, forma etimologică de indic. pz. pers. a III-a pl. este *blastemă* < lat. *blastimat,* iar nu *blastamă*): „… binecuvintați pe cei ce vă

[33] De fapt, construcția sintactică aparte se asociază cu o semnificație *sui-generis* în limbajul religios, anume „a-şi găsi plăcerea/desfătarea" (cf. expresiile verbale corespunzătoare din celelalte două versiuni biblice).

[34] Structură relativ frecventă în limba textelor bisericeşti vechi, în special în cazanii. Într-o serie de situații, construcțiile de acest gen au fost puse pe seama originalului grecesc (Arvinte 1998: XLVII; Zamfir 2007:222).

[35] Este şi aceasta o caracteristică a limbii textelor vechi (v. Densusianu 1961:110).

[36] Cf. Arvinte 1998:XXXIX.

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

blastamă…” (BI 5:44) // BO, BP: *vă blestemă*; forme verbale iotacizate de imperativ: *piei* (arh., pop.): „*Piei*, satano!” (BO 4:10) // BP, BI: „*Pleacă*”; conjunctivul (cu valoare imperativă) fără morfemul *să*[37], particularitate de asemenea arhaică: „... *facă-ți-se* după credința ta” (BI, BP 8:13); „... *fie* ție după cum ai crezut” (BO 8:13); „Și dacă este casa aceea vrednică, *vină* pacea voastră peste ea...” (BO 10:13); forme arhaice de conj. pz.: *să se blastăme* (< lat. *blastimet*), de fapt, o formă intermediară între forma etimologică (*să se blasteme*) și cea actuală, impusă de rostirea dură a grupului consonantic *st*: „Atunci el a început *să se blastăme* și să se jure…” (BI 26:74) // BP: *să se blesteme*; BO: infin. *a se blestema*; **fenomene fonetice** (*a binecuvânta*: propagarea alomorfului cu *-in-* în contexte fonetice improprii, mai exact în poziție tare): „… *binecuv**i**ntați* pe cei ce vă blestemă...” (BO 5:44; cf. și BI). ‘Transformarea’ respectivă apare în mod justificat (în contexte proprii pentru palatalizare) în alte texte bisericești actuale, de exemplu în rugăciuni (cf. *binecuv**i**ntezi*, *binecuv**i**ntează* etc.), așa cum am avut ocazia să constatăm în studii anterioare, unde am arătat că fenomenul fonetic amintit reprezintă o particularitate arhaică, situația din româna literară actuală caracterizându-se prin uniformizarea conjugării, în sensul extinderii vocalei centrale (â) și în contextele favorabile palatalizării[38]; **dublete sinonimice livrești**: *a voi* pentru *a vrea*: „Deci, tot ce *voiți* să vă facă vouă oamenii…” (BO, BP, BI 7:12); „Dacă *voiește* cineva să vină după Mine…” (BP, BI 16:24); „De aceea, asemănatu-s-a împărăția cerurilor omului împărat care *a voit* să se socotească cu slugile sale” (BO 18:23); „Și a trimis pe slugile sale ca să cheme pe cei poftiți la nuntă, dar ei *n-au voit* să vină” (BO 22:3) ș.a.; *a ședea/a sta*: „... și după ce *a șezut* jos” (BI 5:1); „... a văzut [Isus, *n.n.*, *D.-L.T.*] un om care *ședea* la vamă” (BO 9:9); „... *șezând* la vamă” (BI 9:9) ș.a.

2.5. Adverbul

***Au* „oare” arhaic interogativ** (în interogații retorice negative, la fel ca în limba veche[39]): „*Au* nu fac și vameșii același lucru?” (BO 5:46); „*Au* nu este sufletul mai mult decât hrana...?” (*ibid.*, 6:24); „*Au* nu se vând două vrăbii pe un ban?” (*ibid*., 10:29); ***foarte* utilizat singur**[40]: „... *s-a mâniat* [Irod, *n.n.*, *D.-L.T.*] *foarte*...” (BO 2:16) // BP, BI: „... s-a mâniat *foarte tare*...”; „… *s-au spăimântat foarte*” (*ibid.,* 17:6) // BP, BI: „... *foarte tare*”; „Și ei *s-au întristat foarte*” (*ibid.*,

[37] În româna actuală conjunctivul fără *să* apare în construcții vechi, fixate, „împietrite”, de obicei în propoziții exclamative [cf. ***Fie** ce-o fi!, **Ferească** Dumnezeu!*] sau într-o structură uzuală [cf. *În sfârșit, **fie** cum spui tu!*], precum și în limbajul științific, strict specializat, al matematicii [cf. ***Fie** a, b, c vârfurile unui triunghi isoscel*...] sau al logicii [cf. ***Fie** α, β două expresii ale logicii propozițiilor*...]) (v. GA 2005 (I):384).

[38] V. Teleoacă 2010b, unde am consemnat exemple ca: „...Care *binecuv**i**ntezi* pe copii...” (Rug. 2004:65); „*Binecuv**i**ntează*, părinte…” (*ibid.*, 170) ș.a.

[39] V. Sintaxa 2007:279.

[40] Densusianu 1961:248 atribuia această utilizare a adverbului *foarte* „fie folosirii sale cu sensul ‘mult’, ceea ce îi permitea să fie plasat și după verb, fie construcțiilor slave în care *zělo* este pus după verb”.

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

17:23) // BP, BI: *foarte mult*; „... [ucenicii, *n.n.*, *D.-L.T.*] *s-au uimit foarte...*" (BO 19:25) // BI, BP: „Ucenicii, […], *au rămas uimiți de tot...*"; „… încât dregătorul *se mira foarte*" (BO 27:14) // BP, BI: „*se mira foarte mult*" ş.a.

3. SINTAXĂ

3.1. Sintaxa propoziției

Complemente necircumstanțiale: neanticiparea OD/OI (inclusiv în situații în care apare morfemul de Ac. *pe)*[41]: „... şi a luat la el *pe logodnica* lui..." (BO 1:24; cf. şi BI, BP); „Iar ei [magii, *s.n.*, *D.-L.T.*], ascultând *pe rege...*" (BO 2:9 ; cf. şi BP, BI); „... au văzut *pe Prunc...*" (BO 2:11) // BI: „... au văzut *Pruncul...*" (cf. şi BP); „... îngerul Domnului se arată în vis *lui Iosif...*" (BO 2:13; cf. şi BP, BI); „Căci adevărat zic *vouă*" (BO 5:18) // BI, BP: „*vă spun...*"; „Cine va lăsa *pe femeia* sa, să-i dea carte de despărțire" (BO 5:31; cf. şi BI) // BP: „Oricine îşi va lăsa *soția...*"; „... ierta-va şi *vouă* Tatăl vostru cel ceresc (BO 6:14) // BP, BI: „... şi tatăl vostru cel ceresc ***vă*** va ierta greşelile voastre" ş.a.; neanticiparea OD, absența morfemului de Ac. *pe,* un fapt de limbă datorat, se pare, influenței originalului[42]: „Ilie într-adevăr va veni şi *va aşeza* la loc ***toate***" (BO 17:11) // BP: „… *va restabili* toate *lucrurile*"; BI: „… *să aşeze* din nou toate *lucrurile*" ş.a.; **complemente circumstanțiale**: circumstanțialul de scop: construit cu prep. *spre* (+ substantiv/ infinitiv lung sau scurt)[43]: „... vă botez [vorbele lui Ioan Botezătorul, *n.n.*, *D.-L.T.*] cu apă *spre pocăință*" (BO 3:11; cf. şi BP, BI); „Căci ea, turnând mirul acesta pe trupul Meu, a făcut-o *spre îngroparea* mea" (BO 26:12) // BI: „... *în vederea pregătirii* Mele pentru îngropare" (cf. şi BP) ş.a.; circumstanțialul de excepție: introdus prin loc. prep. (*în) afară (numai) de/pentru pricină/cauză de* (arh.) „cu excepția situației în care": „Ci oricine va lăsa pe femeia sa, *în afară de pricină de desfrânare*…" (BO 5:32; BI: *afară numai de pricină de;* BP: *afară numai pentru cauză de*[44]; cf. şi *ibid*., 19:9); circumstanțialul de mod: exprimat printr-o perifrază compusă din prep. *cu* + subst., în locul adverbului corespunzător semantic[45]: *cu amar* „amarnic": „Şi [Petru, *n.n.*, *D.-L.T.*] a ieşit afară şi a plâns *cu amar*" (BI, BP 26:75; cf. şi BO) ş.a.

[41] Un fapt lingvistic arhaic, datorat, în epoca de început a scrisului românesc, de cele mai multe ori, „insistenței traducătorilor de a urmări îndeaproape originalul slav sau unguresc" (Densusianu 1961:248; v. şi ILRLV 1997:152; *Sintaxa* 2007:120). Nu trebuie exclusă însă nici posibilitatea explicării acestui fenomen prin perpetuarea unei trăsături specifice perioadei vechi a limbii române populare (*Sintaxa* 2007:141).

[42] Cf. *Sintaxa* 2007:119.

[43] Aspect care reprezintă continuarea unei situații din limba textelor din sec. al XVI-lea, în special nordice (ILRLV 1997:156; *Sintaxa* 2007:162). Structura apare foarte frecvent şi în catehism (Teleoacă 2009:497), respectiv în rugăciuni (Teleoacă 2010b).

[44] Structură forțată, artificială şi hibridă (prin asocierea unor elemente vechi şi neologice).

[45] Situație frecvent întâlnită în limba veche, atestată şi de alte texte bisericeşti (v. Teleoacă 2008:42).

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

3.2. Sintaxa frazei

Propoziția concluzivă: *drept aceea*[46] (arh., livr.) „deci"; *deci; dar* (arh., pop.): „*Drept aceea,* privegheați că nu ştiți ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului" (BO 25:13) // BP: *deci*; BI: *dar*; „Rugați *dar* pe Domnul secerişului…" (BI 9:38) // BO, BP: *deci*; **propoziția interogativă**: *pentru ce?* (pop.-fam.) „de ce?": „*Pentru ce* faceți supărare femeii?" (BO 26:10) // BP, BI: de *ce*?; **propoziții principale introduse prin *de*** (arh., pop.) „şi": „A venit [Isus, *n.n.*, *D.-L.T.*] *de* a locuit în Capernaum" (BO 4:13; cf. şi BI)[47] // BP: „… a venit *să* locuiască…"; „Iuda a aruncat arginții în templu şi s'a dus *de* s'a spânzurat" (BI 27:5) // BP: „… s-a dus *şi* s-a spânzurat"; **completiva directă:** *de* (pop.)*/dacă:* „Te jur pe Dumnezeul cel viu, să ne spui nouă *de* eşti Tu Hristosul" (BO 26:63) // BP, BI: *dacă*; **subordonata cauzală**: *că* (pop.) „căci[48]: „Pocăiți-vă *că* s-a apropiat împărăția cerurilor…" (BO 3:2; cf. şi *ibid.*, 4:6; 5:3) // BP, BI: *căci*; **subordonata concesivă**: *măcar că*[49] (arh., pop.) „deşi": „… şi, *măcar că* ați văzut lucrul acesta, nu v-ați căit după aceea ca să-l credeți" (BP, BI 21:32); „Dar n'au găsit niciuna [mărturie mincinoasă, *n.n.*, *D.-L.T.*], *măcar că* s'au înfățişat mulți martori mincinoşi" (BI 26:60) // BO, BP: *deşi*; **subordonata condițională**: *de* (arh., pop.) */ dacă:* „Deci, *de* vă vor zice vouă: Iată este în pustie, să nu ieşiți..." (BO 24:26; cf. şi *ibid*., 24:43) // BI, BP: *dacă*; „Dar *de* este un rob rău, care zice în inima lui:..." (BI 24:48) // BO, BP: *dacă* ş.a.

3.3. Alte aspecte

3.3.1. Elemente de relație

Prepoziția: prepoziții utilizate redundant în interiorul unor perifraze verbale (în unele situații de acest gen, OD „devine" complement instrumental): *a zice **cu** cuvântul:* „… ci numai *zi **cu** cuvântul*…" (BO 8:8); *a fi **cu** dreptul*[50]: „... şi ce *va fi **cu** dreptul*, vă voi da" (BO 20:4; cf. şi BI); prepoziții distincte de cele utilizate în româna literară actuală, în interiorul unor locuțiuni: *a-şi pune **de** gând:* „*şi-a pus **de** gând* [Iosif, *n.n.*, *D.-L.T.*]" (BI 1:19); ***din** început* (arh.): „Pentru învârtoşarea inimii voastre, v-a dat voie Moise să lăsați pe femeile voastre, dar ***din** început* nu a fost aşa" (BO 19:8); *până **în** sfârşit* (arh.): „Iar cel ce va răbda *până **în** sfârşit*, acela se va mântui" (BO 10:22); prepoziții

[46] Locuțiune foarte frecventă în româna veche, îndeosebi în texte ardeleneşti şi bănățene din sec. al XVI-lea – al XVII-lea (ILRLV 1997:156; *Sintaxa* 2007:159). În literatura bisericească actuală, *drept aceea* este utilizată cu generozitate în textul catehismului (cf. Teleoacă 2009:497) şi, în egală măsură, în cel al rugăciunii (cf. Teleoacă 2010b).

[47] *De* şi cu nuanță de subordonată finală: *a venit **(ca) să** locuiască*.

[48] O serie de exemple de acest gen sunt oferite şi de catehismul ortodox (v. Teleoacă 2009:498).

[49] Acest tip de subordonată, introdusă prin *măcar că/să/de,* este una dintre cele mai frecvente şi mai răspândite în sec. al XVI-lea (ILRLV 1997:170). Elementul de relație menționat apare foarte frecvent în textul catihetic ortodox (Teleoacă 2009:498). În rugăciuni am înregistrat varianta *măcar de* (Teleoacă 2010b).

[50] Probabil, şi sub influența expresiei impersonale *a fi cu dreptate* „a fi drept".

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

în structuri arhaice: *de-a* (arh.) „la”: *de-a dreapta/stânga*[51]: „Zi ca să şadă aceşti doi fii ai mei, unul *de-a* dreapta şi altul *de-a* stânga Ta” (BO 20:21; cf. şi *ibid.*, 22:44, 25:41); prepoziţii arhaice: *întru*[52]*/în:* „... şi ***întru*** *adevăr* înveţi calea lui Dumnezeu [...] pentru că nu cauţi la faţa oamenilor” (BO 22:16; cf. şi *ibid*., 23:39; 25:31) // BP, BI: *în*; **conjuncţia**: *şi* enumerativ/narativ[53]: „Atunci a ieşit la el Ierusalimul *şi* toată Iudeea ***şi*** toată împrejurimea Iordanului” (BO 3:5); „*Şi* a căzut ploaia ***şi*** au venit râurile mari ***şi*** au suflat vânturile ***şi*** au izbit în casa aceea ***şi*** a căzut” (BO 7:27) ş.a.; **pronumele relativ *care* variabil**[54]: „Isus a văzut doi fraţi [...], *cari* aruncau o mreajă în mare” (BI 4:18; cf. şi *ibid.*, 7:11; 9:27 ş.a.).

3.3.2. Construcţii intensive[55]

Sunt structuri de origine cultă, prezente în versiunea latină a *Bibliei*[56]: **a.** complementul intern: „Şi văzând ei steaua, *s-au bucurat* ***cu bucurie*** mare foarte...” (BO 2:10) // BP: „.. s-au bucurat *nespus de mult*”; BI: „... *n-au mai putut de* bucurie”; „După ce *au cântat o* ***cântare*** de laudă, au ieşit spre Muntele Măslinilor” (BP 26:30; cf. şi BI) // BO: „Şi după ce *au cântat laude*…”; **b.** parigmenonul[57]: „Au luat cei treizeci de arginţi, *preţul celui* ***preţuit***…” (BI, BP, BO 27:9).

3.4. Topica[58]

Complementele necircumstanţiale şi circumstanţiale: antepuse, de regulă (în special în BO), verbului regent: „Acesta *neputinţele* noastre a luat şi *bolile* noastre le-a purtat” (BO 8:17; cf. şi *ibid.,* 26:10); „... *pe altă cale* s-au dus în ţara

[51] În limba actuală, cu ocurenţe în structuri adverbiale, precum*: de-a lungul/latul, de-a curmezişul, de-a berbeleacul, de-a şoarecele şi pisica* etc.

[52] Prepoziţie discutată recent de Neculai-Stănică 2010:105–112, autoare care urmăreşte distribuţia acestui element de relaţie în texte religioase catolice actuale (romano-catolice şi greco-catolice). Dacă în limbajul ştiinţific (mai exact în textul filosofic românesc) s-a produs o *terminologizare* a acestei prepoziţii [care poate fi considerată singura „prepoziţie – termen” [sic!] din limba română, în acest sens autoarea trimiţând la sintagma lui Constantin Noica, anume „devenirea *întru* fiinţă”], în scrisul bisericesc românesc, prepoziţia menţionată constituie „un element de continuitate lingvistică” (107). Utilizată mai rar în textul de cult romano-catolic, faţă de cel unit şi, în special, faţă de cel ortodox, *întru* se menţine, se pare, mai ales, cu sens final, instrumental şi de relaţie. Această prepoziţie se constituie ca „element distinctiv al scrierilor religioase actuale” nu numai prin frecvenţa sa ridicată, ci şi prin distribuţie, precum şi prin marcarea unor sensuri tipice.

[53] Exemple furnizate exclusiv de BO; în celelalte versiuni coordonarea se realizează prin juxtapunere, *şi* „intervenind” în faţa ultimului element al coordonării respective.

[54] În limba veche, formele variabile caracterizează textele nordice (ILRLV 1997:129).

[55] În comparaţie cu textul rugăciunii (v. Teleoacă 2010b), textul evanghelic conţine un număr relativ mic de astfel de structuri intensive. Mult mai frecvente în româna veche (cf. Frâncu 2009:180, 357), structuri de acest gen se regăsesc în număr impresionant în textele folclorice (a se vedea, de exemplu, Mărgărit 2010:76–77).

[56] Cf. Morcov 2003:65.

[57] Fapt de limbă constând în reluarea într-o unitate sintactică a unor părţi de vorbire cu aceeaşi rădăcină.

[58] Cele mai multe dintre aspectele incluse în această secţiune reflectă particularităţi ale limbii române vechi, unele fiind expresia interferenţei dintre două sisteme (în speţă, român – slav).

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

lor...” (BO 2:12); „Şi oricine a lăsat case sau fraţi *înmulţit* va lua înapoi” (BO 19:29); **subiectul şi subiectiva**: **a.** plasarea subiectului după predicat şi, eventual, după alte părţi (secundare) de propoziţie, în construcţii active: „Atunci a ieşit la el *Ierusalimul* şi toată *Iudeea* şi toată *împrejurimea* Iordanului” (BO 3:5); **b.** în structuri pasiv-reflexive, uneori, subiectul este „tematizat”: „*Glas* în Rama s-a auzit...” (BO 2:18); **c.** plasarea subiectivei după verbul regent: „Venind ei în Capernaum, *s-au apropiat* de Petru ***cei ce strâng*** darea (pentru Templu) şi i-au zis:..” (BO 17:24); **numele predicativ**: antepus verbului copulativ (inclusiv în structuri verbale impersonale): „... ***bine*** *este* să fim noi aici” (BO 17:4); „... ***bolnav*** *am fost* şi M-aţi cercetat” (BO 25:36) ş.a.;

structurile cu apoziţie: substantivul desemnând „funcţia” urmează după numele propriu (tipar arhaic): „... ca să se împlinească ce s-a zis prin *Isaia* ***proorocul***” (BO 4:14);

cliticul: **a.** la imperativ este antepus formei verbale respective (în structurile cu chiasm[59] şi nu numai): „*Bucuraţi-vă* şi ***vă*** *veseliţi*” (BO, BI 5:12); „…*taie-o* şi ***o*** *aruncă* de la tine” (BO 5:30); „… unge capul tău şi faţa ta ***o*** *spală*” (BO 6:17); **b.** la conjunctiv [structuri fără *să*, cu valoare de imperativ], în schimb, cliticul este postpus faţă de forma verbală respectivă: „*facă-ţi-se* după credinţa ta” (BI, BP 8:13);

auxiliarul: **a.** la diateza pasivă este postpus faţă de participiu: „... aruncă-Te că *scris* ***este***...” (BO 4:6) // BP, BI: „aruncă-Te jos căci *este scris*”; **b.** la viitor, auxiliarul *a voi* este postpus infinitivului: „Că de veţi ierta oamenilor greşealele lor, *ierta-****va*** şi vouă Tatăl vostru cel ceresc (BO 6:14) // BP, BI: „... şi tatăl vostru cel ceresc vă *va ierta* greşelile voastre”;

morfemul de superlativ *foarte* – plasat după adjectivul calificat (fapt de limbă izolat): „... s-au bucurat cu bucurie *mare* ***foarte***...” (BO 2:10).

4. CONSIDERAŢII FINALE

Textul ortodox (BO) se dovedeşte a fi cel mai conservator la nivel lingvistic, la polul opus situându-se textul protestant[60], realitate care nu surprinde având în vedere inclusiv faptul că revizia versiunii protestante s-a realizat în scopul declarat (cf. *Notă*) al apropierii cât mai mult de „manuscrisele originale”, dar „într-o formă corectă şi adaptată evoluţiei limbii române moderne [*s.n.*, *D.-L.T.*]”. Pe de altă parte, trebuie să avem în vedere dogmatismul marcat, bine cunoscut, al textului bisericesc ortodox, în general. Pentru textul evanghelic inclus în *Biblia de la*

[59] Un procedeu stilistic curent (pentru realizarea simetriei) în textele biblice greceşti, trecut şi-n cele slavone şi, apoi, în cele româneşti (ILRLV 1997:172). Pe de altă parte, nu trebuie ignorată nici influenţa sintaxei populare româneşti: o serie de forme inversate sunt relevante şi pentru epoca veche a limbii române, când fraza nu putea începe cu un cuvânt aton (*ibid.*).

[60] În studii anterioare am avut ocazia să demonstrăm caracterul marcat conservator (la nivel lingvistic) al textului bisericesc ortodox, comparativ cu cel de cult creştin **catolic** (a se vedea studiile noastre consacrate textului catihetic şi celui de rugăciune).

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

Ierusalim am constatat coexistența a numeroase fenomene lingvistice arhaice (câteva inedite, comparativ cu BO[61]) cu inovații similare celor din BP.

Astfel, faptele lingvistice consemnate exclusiv pentru BO sunt numeroase, unele dintre acestea caracterizându-se şi printr-un grad ridicat de recurență în textul ortodox: utilizarea substantivului fără articol proclitic/enclitic, ceea ce dă exprimării un caracter (relativ) sentențios; dativul adnominal (fapt de limbă izolat); structuri genitivale arhaizante preferate unor structuri prepoziționale (cf. *crinii câmpului*); tipare arhaice cu adjectivul posesiv; viitorul cu conjunctivul; preferința pentru pasivul reflexiv, căruia îi corespund în BP şi în BI structuri active sau/şi pasive; adverbe interogative arhaice: *au* „oare", fapt de limbă cu o recurență deosebită în BO; adv. *foarte* utilizat singur, fără *mult*, în asociere cu o multitudine de verbe (cf. *a se mânia, a se spăimânta, a se întrista, a se mira, a se înfricoşa*...); prepoziții în structuri arhaice: *de-a* (/*la*) – *de-a stânga/dreapta;* introducerea unor propoziții prin conectori specifici românei vechi (cf. concluzivul *drept aceea;* câteva apariții) ş.a.

În comparație cu inventarul acestora, faptele (arhaice) de limbă prezente exclusiv în BI sunt în număr mai mic: tipare populare cu adjectivul posesiv (cf. *nevastă-sa*); forme arhaice etimologice de conj. a II-a (cf. *a ținea, a rămânea,* forme generalizate), utilizarea variabilă a pron. relat. *care*, aspect de asemenea generalizat în BI sau unele fapte de limbă izolate (cf., de exemplu, forme arhaice de conjunctiv prezent).

Alte particularități, fără a defini în mod exclusiv limba textului ortodox (BO), apar aici cu o frecvență mai mare (uneori, generalizat) față de BI şi BP, aspect care susține şi el caracterul puternic conservator al celui dintâi text: utilizarea adjectivului pronominal nehotărât *tot* cu semnificația „orice"; pronumele semiindependent *cel;* regim prepozițional şi dativ al verbului distinct de cel din româna literară actuală; verbe tranzitive construite cu dativul; conjunctivul fără morfemul *să* cu valoare de imperativ; dublete (verbale) sinonimice livreşti: *a voi* pentru *a vrea*; prepoziții utilizate redundant în interiorul unor unități frazeologice; prepoziții arhaice: *întru (/în)* – aproape generalizat în BO; *şi* enumerativ/narativ; complementul circumstanțial de scop format cu prep. *spre* – aspect aproape generalizat în BO (/BI, BP: în alternanță cu locuțiunea *în vederea*); neanticiparea OD/OI; subordonata condițională: conj. *de* apare aproape constant în BO (în BI foarte rar, iar în BP deloc); topica nefirească (prin raportare la româna literară actuală) caracterizează îndeosebi BO: antepunerea subiectului (în structurile active), respectiv a subiectivei în raport cu predicatul; antepunerea numelui predicativ față de verbul copulativ; postpunerea auxiliarului față de participiu/infinitiv; antepunerea complementelor circumstanțiale şi necircumstanțiale față de verbul regent (/BP, BI: cazuri izolate); antepunerea cliticului formei verbale (inclusiv în structurile cu chiasm) – frecvent în BO, izolat şi în BI.

Particularitățile evidențiate de cercetarea noastră reprezintă fapte lingvistice care diferențiază limba textului religios actual (în speță, biblic) de varianta actuală literară laică, fiind în cea mai mare parte fenomene arhaice, în unele cazuri,

[61] Cf. *infra.*

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

conservate la nivel popular/regional. Cum s-a putut constata, este vorba despre aspecte care apar (foarte) frecvent, uneori chiar generalizat (într-un text sau altul sau simultan în toate cele trei versiuni luate spre investigație), dar şi despre fenomene sporadice, apariții izolate, mai puțin relevante în a contura identitatea lingvistică a textului biblic, în speță neotestamentar evanghelic.

Pentru a stabili „nivelul de arhaicitate" al acestui tip de text bisericesc, în cele ce urmează vom proceda la o sumară privire comparativă a limbii textului biblic cu limba textului de rugăciune, respectiv a celui catihetic[62]. Comparația noastră vizează variantele *ortodoxe* ale textelor bisericeşti menționate, stadiul actual al cercetărilor noastre nepermițându-ne realizarea unei astfel de paralele cât priveşte textele de cult catolic, respectiv protestant.

Textul biblic (neotestamentar evanghelic) este mai puțin arhaic (la nivel morfosintactic) comparativ cu textul rugăciunii. Argumentele noastre sunt furnizate nu numai de numărul mai mare de particularități arhaice/diferențiatoare în raport cu varianta literară laică (actuală), identificabile în textele de rugăciune, ci şi de relevanța respectivelor fapte de limbă: este vorba despre fenomene cu un grad sporit de recurență şi/sau de fapte caracterizând exclusiv etapa arhaică de evoluție a limbii române (fără conservări la nivel popular-regional). Vom menționa câteva dintre aceste particularități consemnate de noi în textul ortodox al rugăciunii creştine actuale, cu mențiunea că *acest aspect se cuvine a fi nuanțat.* Astfel, o serie de aspecte lingvistice catalogate drept arhaice/ arhaico-populare, ocurente în rugăciune, *sunt „impuse" de însăşi natura specifică a acestui tip de text bisericesc.* Făcând această afirmație, avem în vedere caracterul *marcat retoric al textului de rugăciune,* un text în care elementului „calificativ-descriptiv" îi revine un rol însemnat, în opoziție cu *textul evanghelic, text narativ-dramatic* prin excelență[63]. În lumina celor spuse, este clar de ce rugăciunea, iar nu textul biblic, era susceptibilă de a reprezenta cadrul adecvat de apariție a unor structuri arhaice, precum: „*Sfintă Învierea lui Hristos*" vs *Sfânta Înviere a lui Hristos,* „*Adevăratul Dumnezeul* nostru", „*sfântului locaşului acestuia*", „*nevrednicilor robilor tăi*" ş.a., mai exact, structuri în care se păstrează articolul enclitic la substantiv în condițiile antepunerii unui atribut adjectival şi ale postpunerii unui alt atribut (este vorba despre aşa-numitele „grupări nominale polidefinite", specifice pentru sec. al XVI-lea – al XVIII-lea, cf. Croitor 2009). Acelaşi aspect este susținut şi de bogata reprezentare a structurilor superlative în textul rugăciunii; ne referim, mai exact, la realizarea superlativului absolut şi cu alte mărci (arhaice, populare) pe care nu le-am găsit în textul biblic. Astfel, pe lângă *prea-,* apar şi alte morfeme: *mult, cu totul, atot, de tot*; de asemenea, derivatele negative şi numeroase structuri genitivale cu valoare superlativă. Caracterul puternic conservator al limbii rugăciunii

[62] Beneficiind de concluziile unor cercetări anterioare în care ne-am ocupat de textul de învățătură creştină, respectiv de cel al rugăciunii (cf. Teleoacă 2009; id., 2010b).

[63] Textul evanghelic este circumscris, în cadrul bogatei literaturi bisericeşti, alături de *Psaltire,* scrierilor cu caracter beletristic (a se vedea, de exemplu, Chivu 2000:33).

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

creştine este evidenţiat şi de alte particularităţi, de exemplu: structurile arhaice cu exprimarea redundantă a genitivului (prep. *a* + desinenţa de G); substantive *singularia tantum* cu formă de plural, la fel ca în limba veche (cf. *sângiuri*); pronumele de întărire – în textul de rugăciune bine reprezentat la pers. a II-a sg.; negaţia simplă.

Insistăm puţin asupra *dislocării*, cu exemple numeroase şi nuanţate furnizate de textul rugăciunii, un fenomen lingvistic neconsemnat însă de noi pentru textul biblic. Este un aspect oarecum paradoxal, dat fiind faptul că rugăciunea reprezintă textul religios cel mai popular, în sensul de „accesibil". Aspectul menţionat se cuvine a fi înţeles şi în relaţie cu retorica specifică textului de rugăciune. Astfel, pe de o parte, avem un stil (mai) elaborat (şi în sensul de emfatic), care şi-a creat şi vehiculează o *artă a retoricii*, pe de altă parte, în *Evanghelii naraţiunea* este cea care vorbeşte şi argumentează. Se admite în general că *Evanghelia după Matei* este, în contextul celor patru evanghelii, textul în care povestirea propriu-zisă este lăsată în plan secund, în prim-plan situându-se cuvântările şi predicile lui Iisus [este aşa-numita *Evanghelie a cuvântărilor*]. Însă, acestea din urmă „îşi trag seva" tocmai din pilde/parabole, care presupun cel mai adesea o *narratio,* o *pars epica*, o istorioară cu personaje, „acţiune", menite să susţină un adevăr apoftegmatic. Deşi elemente de *narratio* intrevin şi în textul rugăciunii, acestea nu reprezintă nici pe departe centrul de greutate al acestui tip de text, care îşi ia forţa persuasivă din *retorica invocaţiei*. Multe dislocări pot fi văzute ca „digresiuni": apoziţia cu rol calificativ; vocativul; digresiunea „explicativă, argumentativă", concretizată în plan sintactic printr-un circumstanţial de cauză ş.a. Pentru textul biblic, în speţă pentru cel evanghelic, se poate admite un stil (relativ) transparent, în care naraţiunea, scenele dramatice şi secvenţele apoftegmatice (pildele pe baza cărora sunt formulate sentinţele) sunt clar distribuite şi exprimate în capitole (purtând titluri/subtitluri) şi versete. „Digresiunea" ia aici forma parabolelor [cum se afirmă în Matei 13:3, BO, „Toate acestea le-a vorbit Iisus mulţimilor în pilde, şi fără pilde nu le grăia nimic", *prin urmare discursul este condiţionat şi realizat parabolic/alegoric*], transmise într-o manieră plastică, accesibilă pentru toate tipurile de cititori/ ascultători, la fel şi preceptele, formulate într-un stil neutru, în enunţuri sintetice lipsite de emfază.

Un argument în plus este furnizat şi de faptele morfosintactice prezente în ambele tipuri de texte bisericeşti, dar cu o frecvenţă mică în *Evanghelia după Matei*: forme arhaice (etimologice) de vocativ în *-e* (explicabile, ca şi alte particularităţi arhaice menţionate anterior, şi prin natura textului de rugăciune, un text al invocaţiei); dativul adnominal; verbe cu regim prepoziţional distinct de cel din româna literară actuală, respectiv verbe utilizate cu regim datival (în locul celui prepoziţional); construcţiile intensive, chiasmul ş.a.

Statistic vorbind, numărul particularităţilor[64] absente/(mai) slab reprezentate în textul catihetic, dar cu (numeroase) ocurenţe în textul biblic este mai mare faţă

[64] Este vorba despre particularităţi arhaico-populare, dar şi de fapte lingvistice inedite, care individualizează textul bisericesc faţă de varianta literară laică (actuală).

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

de al celor semnalate pentru textul catihetic, dar absente/(mai) slab reprezentate în textul biblic[65], ceea ce echivalează cu a admite o *arhaicitate mai marcată a limbii textului biblic comparativ cu cel de învățătură creştină*[66]): structuri genitivale arhaizante (genitiv cu valoare locativă); nume proprii geografice articulate proclitic la G–D, la fel ca numele de persoane (masculine), iar nu enclitic; exprimarea redundantă a posesiei; tipare arhaice cu dativ posesiv; tipare populare-familiare (substantiv – adjectiv posesiv); construcții pronominale pleonastice; viitorul cu conjunctivul; utilizarea adv. *foarte* singur, fapt de limbă aproape generalizat în BO; cât priveşte sintaxa, fenomenul cel mai particularizator pentru textul biblic este reprezentat de topică, mai exact de poziția nefirească (prin raportare la româna literară) a diferitelor părți de propoziție, dar şi cea a cliticelor, a auxiliarelor etc.

În concluzie, textul biblic actual (de cult ortodox) se poate plasa, din punctul de vedere al conservatorismului lingvistic (aspectul morfosintactic), între textul rugăciunii şi cel de învățătură creştină. Observația nu trebuie absolutizată, ci limitată la textul biblic reprezentat de *Evanghelii,* şi în special de *Evanghelia după Matei*, text întemeiat, după cum se ştie, pe multe citate din *Vechiul Testament* (îndeosebi din *Psalmi*[67]), aspect ce trebuie luat în considerație pentru o eventuală explicație a conservatorismului lingvistic mai marcat al acestei evanghelii față de celelalte incluse în *Noul Testament.* Lucrurile se impun a fi nuanțate şi cât priveşte alte tipuri de texte ale *Sfintei Scripturi*, de exemplu *Psalmii*, care, fără îndoială, trebuie să reflecte o limbă şi mai arhaică, în virtutea hieratismului acesteia. Vom avea ocazia să argumentăm această afirmație cu material faptic adecvat într-un studiu separat, care va fi consacrat limbii *Psalmilor.*

BIBLIOGRAFIE

IZVOARE

BO = *Biblia sau Sfânta Scriptură* (tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul B.O.R., cu aprobarea Sf. Sinod), Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al B.O.R., 1988.

BI = *Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament*, Ierusalim, Societatea Biblică, 1980.

BP = *Biblia sau Sfânta Scriptură. Vechiul şi Noul Testament*, GBV, 1990 (ed. I: 1989).

Corpus electronic = *Corpus electronic de texte româneşti* (proiect în curs la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti").

[65] A se vedea, de exemplu, unele forme arhaice de plural (cf. *sângiuri),* pronumele de întărire sau un inventar mai bogat al verbelor cu regim prepozițional distinct (față de cel din româna literară), respectiv al celor cu regim dativ.

[66] Aspect care nu surprinde câtuşi de puțin: catehismul este un manual, deci un text cu funcție didactică, în ultimă instanță... un text ştiințific.

[67] Din cele 283 citate din *Vechiul Testament* pe care le întâlnim în *Noul Testament,* 116 sunt luate din psalmi (cf. Gombos, *Psalmii*).

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

STUDII ŞI ARTICOLE

Anania 2009 = Î.P.S. Bartolomeu Valeriu Anania, *„Biblia lui Şerban”, monument de limbă teologică şi literară românească*, în *Text şi discurs religios*, nr. 1/2009 (Lucrările Conferinței Naționale *Text şi discurs religios*, Ediția I, Iaşi, 5–6 dec. 2008), Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iaşi, 2009, 25–35.

Arvinte 1998 = Vasile Arvinte, în *Biblia de la 1688*, vol. I, Iaşi.

Avram 1992 = Mioara Avram, *Considerații asupra situației limbii române în Republica Moldova*, în LR, XLI, 249–260.

Bourciez 1946 = É. Bourciez, *Éléments de linguistique romane*, Paris, Librairie C. Klincksieck (ed. IV).

Chivu 1997 = Gheorghe Chivu, *Civilizație şi cultură. Considerații asupra limbajului bisericesc actual*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

Chivu 2000 = Gh. Chivu, *Limba română, de la primele texte până la sfârşitul secolului al XVIII-lea. Variantele stilistice*, Univers Enciclopedic, Bucureşti.

Densusianu 1961 = Ovid Densusianu, *Istoria limbii române* [ediție îngrijită şi traducere în limba română de J. Byck], vol. II, *Secolul al XVI-lea*, Bucureşti, Editura Ştiințifică.

Dindelegan 2009 = Gabriela Pană Dindelegan, *Din nou despre dativul posesiv din grupul verbal. Observații asupra limbii române vechi*, în LR, LVIII, nr. 2, 173–182.

Frâncu 2009 = Constantin Frâncu, *Gramatica limbii române vechi (1521–1780)*, Iaşi, Casa Editorială Demiurg.

GA 2005 (I–II) = *Gramatica limbii române*, I, *Cuvântul*, Bucureşti, Editura Academiei Române; II, *Enunțul,* Bucureşti, Editura Academiei Române.

Gombos, *Psalmii* = Stelian Gombos, *Psalmii veterotestamentari*, ap. www.crestinortodox.ro/.../cartea-psalmilor-spiritualitatea-ortodoxa-121200.html).

Graur 1960 = Al. Graur, *Studii de lingvistică generală. Variantă nouă*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

ILRLV 1997 = *Istoria limbii române literare. Epoca veche (1532–1780)* [coord.: Ion Gheție], Bucureşti, Editura Academiei Române.

Istrate 1956 = Gavril Istrate, *Construcții pronominale pleonastice*, în „Analele ştiințifice ale Universității Al. Ioan Cuza din Iaşi” (serie nouă), Secțiunea III. Ştiințe sociale, Tom II, fasc. 12, 395–398.

Ivănescu 1980 = G. Ivănescu, *Istoria limbii române*, Iaşi, Editura Junimea.

Mărgărit 2009 = Iulia Mărgărit, *Inovația, element de creație şi distorsiune în textele folclorice*, în Saramandu, Nevaci, Radu (eds.) 2009, 75–84.

Morcov 2003 = Mihaela Mariana Morcov, *Arhaisme morfosintactice în versiunile românească şi spaniolă ale Bibliei*, în LR, LII, 1–3, 56–73.

Neculai-Stănică 2009 = Manuela Neculai-Stănică, *Prepoziția întru în textele religioase românești actuale*, în Saramandu, Nevaci, Radu (eds.) 2010, 105–112.

Rosetti 1968 = Al. Rosetti, *Istoria limbii române de la origini până în sec. al XVII-lea*, Bucureşti. Editura pentru Literatură.

Sala 1997 = Marius Sala, *Limbi în contact*, Bucureşti, Editura Enciclopedică.

Saramandu, Nevaci, Radu (ed.) 2009 = Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, Carmen Ioana Radu (eds.), *Lucrările celui de al doilea Simpozion Internațional de Lingvistică*, Bucureşti, 28–29 noiembrie 2008, Editura Universității din Bucureşti.

Saramandu, Nevaci, Radu (eds.) 2010 = Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, Carmen Ioana Radu (eds.), *Lucrările celui de al treilea Simpozion Internațional de Lingvistică*, Bucureşti, 20–21 noiembrie 2009, Editura Universității din Bucureşti.

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)

Sintaxa 2007 = *Sintaxa limbii române în secolele al XVI-lea – al XVIII-lea* [coord.: Mioara Avram], Bucureşti, Editura Academiei Române.

Şovar 2010 = Georgiana-Andreea Şovar, *Observaţii pe marginea flexiunii cazuale a numelor de rudenie în limba română veche*, în Saramandu, Nevaci, Radu (eds.) 2010, 161–170.

Teleoacă 2008 = Dana-Luminița Teleoacă, *Limbajul bisericesc actual între tradiție şi inovație,* Bucureşti, Editura Academiei Române.

Teleoacă 2009 = Dana-Luminița Teleoacă, *Aspecte morfosintactice în textul catihetic actual*, în Saramandu, Nevaci, Radu (ed.) 2009, 489–501.

Teleoacă 2010a = Dana-Luminița Teleoacă, *Discursul religios catihetic, o abordare din perspectiva teoriei comunicării*, în Saramandu, Nevaci, Radu (ed.) 2010, 171–179.

Teleoacă 2010b = Dana-Luminița, *Arhaic şi popular în textul actual al rugăciunii,* comunicare la *Al 10-lea Colocviu Internațional al Catedrei de Limba română (Limba română: ipostaze ale variației lingvistice)*, Bucureşti, 3−4 decembrie 2010.

Vendryes 1948 = Joseph Vendryes, *Une catégorie verbale: le mode de participation du sujet*, în BSL, XLIV, 1–20.

Zamfir 2005 = Dana-Mihaela-Zamfir, *Morfologia verbului în dacoromâna veche (secolele al XVI-lea – al XVII-lea)*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

Zamfir 2007 = Dana-Mihaela Zamfir, *Morfologia verbului în dacoromâna veche (secolele al XVI-lea – al XVII-lea)*, II, Bucureşti, Editura Academiei Române.

DICȚIONARE

DLR:1984 = *Dicționarul limbii române.* Litera P [*presin–puzzolnă*] 1984, Tom VIII, Partea a 5-a.

ASPECTS DE LA MORPHOSYNTAXE DANS LE TEXTE BIBLIQUE ACTUEL: L'ÉVANGILE SELON MATHIEU

(Résumé)

Tout en prenant en considération (comme corpus de travail) un nombre de trois versions bibliques, qui circulent à l'époque actuelle (à savoir, une version de culte orthodoxe, une autre – protestante et la troisième – un texte paru à Jérusalem), notre recherche se propose d'établir, à travers un approche comparatif, le degré d'archaïcité du texte ecclésiastique actuel, sa définition par rapport au niveau laïque de la langue littéraire contemporaine. On a également poursuivi la place occupée par le texte biblique (dans une perspective linguistique, plus exactement morphosyntaxique) dans l'ensemble de la riche littérature religieuse, spécialement par rapport au texte catichétique et celui de la prière chrétienne (orthodoxe).

Cuvinte-cheie: *bisericesc, biblic, actual, comparativ, arhaic.*
Mots-clé: *ecclésiastique, biblique, actuel, comparatif, archaïque.*

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti"
Bucureşti, Calea 13 Septembrie nr.13

BDD-A482 © 2012 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:50:25 UTC)